

INHOUD

Inleiding	4
Herkenning	6
Vogelkenmerken	10
Nesten en eieren	11
Veren en vliegen	12
Leefgebieden	14
Tuinen en parken	14
Vogels voeren	14
Bosrijke streken en bossen	16
Akkers en heggen	16
Meren en vijvers	17
Kusten	17
Riviermonden	18
Heuvels en bergen	19
Het hele jaar.....	20
De uitrusting.....	24
Tips voor vogelaars.....	26
Nuttige informatie.....	28
Veldgids.....	30
Watervogels.....	30
Waterwild.....	34
Gevleugeld wild.....	40
Roofvogels.....	42
Waadvogels.....	45
Zeevogels.....	55
Duiven.....	62
Uilen.....	64
Spechten.....	66
Ijsvogel, nachtzwaluw en koekoek.....	67
Zangvogels.....	68
Woordenlijst.....	94
Register.....	96

HERKENNING

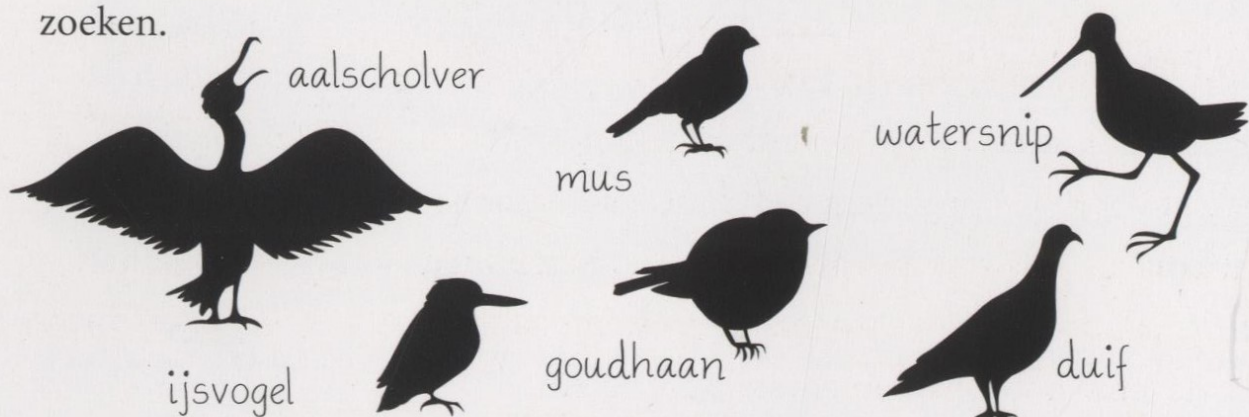
Sommige vogels kun je gemakkelijk herkennen, andere zijn wat lastiger. Als je veel oefent, gaat het steeds beter en weet je al snel waar je op moet letten. Als je een onbekende vogel spot, grijp dan niet in paniek naar je vogelgids, maar blijf kalm en verlies de vogel niet uit het oog. Het is belangrijk om zoveel mogelijk aanwijzingen over de vogel te verzamelen door een paar heel belangrijke vragen te stellen.

HOE GROOT IS DE VOGEL?

In dit boek wordt de lengte in centimeters gegeven. Stel je voor dat de vogel op zijn rug ligt: de vermelde lengte is de lengte van het puntje van de snavel tot het puntje van de staart. Maar dat is natuurlijk niet zo eenvoudig vast te stellen bij een levende vogel! Probeer hem te vergelijken met een vogel die je kent en als het kan een vogel die je op dat moment ook ziet. Vraag jezelf bijvoorbeeld: is deze vogel groter dan een roodborstje?

WELKE VORM?

Sommige vogels hebben lange poten en lange, dunne snavels; andere zijn klein en mollig. Lijkt de vogel op een vogel die je kent? Dat is waardevolle informatie, zodat je weet in welk deel van deze gids je moet zoeken.

WELKE KLEUR?

Kijk naar de kleur van de veren, snavel en poten. Zie je opvallende kleuren of iets anders bijzonders? Houd er rekening mee dat sommige vogels 's winters en 's zomers een ander verenkleed hebben en dat bij sommige soorten de mannetjes en vrouwtjes er heel anders uitzien. En soms lijken jonge vogels ook helemaal niet op hun volwassen soortgenoten.

Vliegende putter

WAT DOET DE VOGEL?

Kijk hoe de vogel zich gedraagt. Loopt hij door het open veld of zoekt hij dekking in het struikgewas? Is hij alleen of met een groep? Hoe eet hij en wat? Hipt, loopt of rent hij? Vliegt hij in een rechte lijn of op en neer? De antwoorden op deze vragen geven je belangrijke informatie als je een onbekende vogel wilt identificeren.

WELK GELUID?

Soms hoor je een vogel al voor je hem ziet. Of je hoort hem, maar hij vliegt voorbij voor je hem hebt kunnen herkennen. In die gevallen is het handig als je vogels aan hun roep kunt herkennen. Vogels kunnen het hele jaar door hun roep gebruiken om met andere vogels te 'praten', maar in de lente hoor je ze ook prachtig zingen.

HERKENNING

SNAVELS

Als je een vogel spot die je nog niet eerder hebt gezien, kun je het best het allereerst naar de snavel kijken. Aan de snavel kun je zien wat voor voedsel de vogel eet en dat helpt je weer om te bepalen tot welke familie de vogel behoort.

Waadvogels hebben lange, smalle snavels waarmee ze in de zachte modder en op zandstranden naar voedsel kunnen zoeken.

Vogels uit de waterwildfamilie gaan met geopende snavel over het wateroppervlak om voedsel te verzamelen.

Lijsters hebben een rechte snavel waarmee ze vruchten, wormen en bessen kunnen eten.

Watervogels, zoals reigers, futen en sternenvogels, vangen vissen met hun speerachtige snavels.

Roofvogels gebruiken hun gekromde snavel om stukken vlees af te scheuren.

Vinken hebben snavels met een scherpe punt en sterke rand, waarmee ze zaden en noten kunnen kraken.

Sommige snavels werken als een pincet, terwijl andere als een rietje fungeren. Snavels worden ook gebruikt om de veren glad te strijken en materiaal voor nesten te verzamelen.

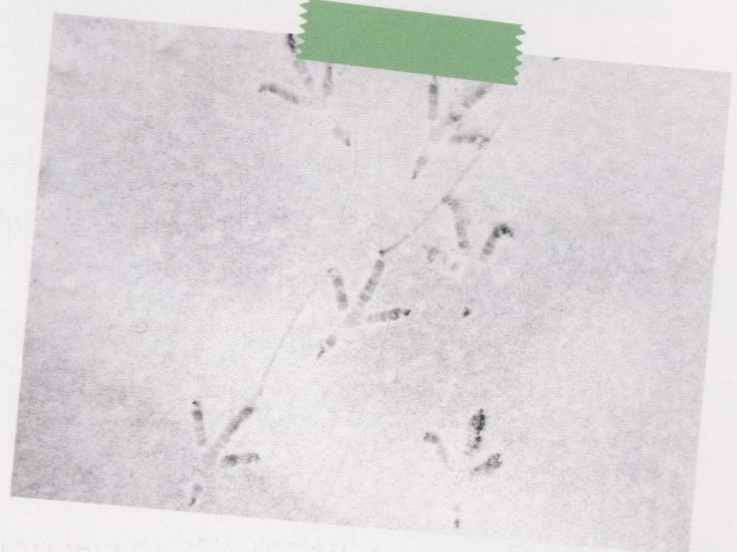
SPOREN

Je moet heel goed kijken als je vogelsporen wilt ontdekken, want vogels brengen immers een groot deel van de tijd door in de lucht. En omdat ze heel licht zijn, maken ze maar weinig sporen als ze op de grond rondlopen. Sporen zie je soms wel in de sneeuw, het zand of de modder. Teken ze na of maak er een foto van voordat ze niet meer zichtbaar zijn.

Kleine vogels zoals mussen en andere zangvogels hebben vier dunne tenen, waarvan er een naar achteren wijst. Ze hippen vaak en hun spoor bestaat uit steeds twee afdrukken naast elkaar.

Grotere vogels zoals duiven zigzaggen een beetje en zetten bij het lopen de ene poot voor de andere. Ze hebben een lange middelste teen en aan beide kanten daarvan een iets kortere.

Vogels die veel zwemmen, zoals eenden, ganzen en zwanen, hebben zwemvliezen tussen de tenen. Hun voeten zijn een soort peddels waarmee ze zich onder water voortbewegen.

KNOBBELZWAAN

Knobbelzwanen zijn grote vogels met een heel lange hals. De volwassen zwanen zijn spierwit en hebben een oranje met zwarte snavel; jonge zwanen zijn grijsbruin.

GROOTTE:	140 cm
WAAR:	parken en rivieren
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	planten uit ondiep water of gras van velden
ROEP:	meestal stil, maar gesis als ze kwaad zijn
LIJKT OP:	kleine zwaan, wilde zwaan

WILDE ZWAAN

Wilde zwanen hebben een geel-zwarte snavel. Hun hals is langer dan die van de knobbelzwaan; tijdens het zwemmen houden ze die rechtop.

GROOTTE:	140 cm
WAAR:	meren en riviermonden
WANNEER:	november-maart
VOEDSEL:	bladeren en stengels van droge grond
ROEP:	getrompetter, als een ouderwetse claxon
LIJKT OP:	knobbelzwaan, kleine zwaan

KLEINE ZWAAN

Deze zwaan is een kleinere versie van de wilde zwaan; hij heeft een kortere, dikkere hals en minder geel op de snavel.

GROOTTE:	120 cm
WAAR:	zoetwatermeren, weiden en akkers
WANNEER:	oktober-februari
VOEDSEL:	waterplanten en gras, en achtergebleven graan en aardappels
ROEP:	een luid <i>koeroe</i> , als een opgewonden hond
LIJKT OP:	knobbelzwaan, wilde zwaan

GRAUWE GANS

Grauwe ganzen hebben zilvergrijze veren met keurige streepjes. Ze hebben een oranje snavel en roze poten en voeten.

GROOTTE:	82 cm
WAAR:	grasvelden, moerassen aan de kust en stadsparken
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	gras, wortels en granen
ROEP:	luidruchtig gekakel en gegak; nasaal <i>ang-ong-ong</i> tijdens de vlucht
LIJKT OP:	grote Canadese gans

CANADESE GANS

Canadese ganzen zijn groter dan andere ganzen en hebben een langere nek. Hun kop en nek zijn zwart, met witte vlekjes op de wangen. Hun lijf heeft dezelfde vorm als dat van de zwaan, maar bruin en lichter aan de onderzijde.

GROOTTE:	95 cm
WAAR:	veelvoorkomend in steden en parken; houdt van binnenwater
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	gras, wortels, bladeren en zaden
ROEP:	luid getrompetter: <i>ah-honk</i>
LIJKT OP:	grauwe gans

GOUDHAAN

Goudhaantjes zijn de kleinste vogels van Europa. Ze zijn rond en grijsgroen en hebben een goudgele kuif met aan beide zijden een zwarte streep.

GROOTTE:	8,5 cm
WAAR:	bosrijk gebied en parken, vooral met naaldbomen
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	insecten en spinnen
ROEP:	een hoog <i>zie-zie</i> ; de zang is hoog
LIJKT OP:	vuurgoudhaan, fitis, tjiftjaf, winterkoninkje

BOOMKLEVER

Boomklevers zijn bolle vogeltjes die wat op kleine spechten lijken. Ze hebben een opvallende zwarte oogstreep, een grote kop en een zwarte, puntige snavel.

GROOTTE:	14 cm
WAAR:	bosrijk gebied, tuinen en parken
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	insecten en zaden
ROEP:	een luid, piepend <i>toeit toeitoeit</i> ; de zang is fluitend
LIJKT OP:	pimpelmees, koolmees, boomkruiper, specht

BOOMKRUIPER

Boomkruipers zijn kleine vogeltjes met een puntige staart en een dunne, naar beneden gebogen snavel. Ze hebben een witte buik en witte streep boven de ogen.

GROOTTE:	13 cm
WAAR:	bosrijk gebied
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	insecten
ROEP:	een hoog <i>tsit</i> ; de zang bestaat uit een riedeltje dalende tonen
LIJKT OP:	boomklever, winterkoninkje

STAARTMEES

Staatmezen zijn heel kleine vogeltjes met een heel lange staart. Ze hebben een roze met zwarte rug en hun onderzijde is roze en pluizig. Ze hebben verder opvallende zwarte wenkbrauwen.

Omdat ze zo klein zijn, kruipen groepen staatmezen 's nachts vaak bij elkaar om warm te blijven.

GROOTTE:	14 cm
WAAR:	bosrijk gebied, tuinen en parken
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	insecten en spinnen
ROEP:	een hoog <i>zie-zie</i> met sissende trillers
LIJKT OP:	witte kwikstaart, zwarte mees

ZWARTE MEES

Zwarte mezen zijn de kleinste leden van de mezenfamilie. Ze hebben een grijze rug, een zwart mutsje en witte vlekken op de wangen, vleugels en achter op de nek.

GROOTTE:	11 cm
WAAR:	bosrijk gebied en parken met naaldbomen
WANNEER:	januari-december
VOEDSEL:	insecten en zaden
ROEP:	een hoog <i>tsie</i> ; de zang is helder en tweedelig: <i>sie-toe, sie-toe</i>
LIJKT OP:	koolmees, glanskop